

3. Podpurné stíhání

Právník. Proti všem cizím státům není vydání podpurného návrhu (žádost) či vlády je conditio sine qua non. Kdežto vypořádání z ČSR se vyslovuje soudem nebo administrativním těadem ex officio jednostranným aktem, jest extradice případná, toliko k návrhu a v mezech návrhu (případ „Kerl“, Právník 1938 str. 233). Teprve není-li tohoto cizozemského návrhu a nelze-li teď postupovat v tom ktereém případě, podle vydávacího práva, přistupuje nás stát sám k trestnímu stíhání cizince v cizině se provinivšeho. O stíhání jen podpurné, neboť zásada světového práva uplatňuje se u nás toliko subsidiárně. Extradicce je pravidlem, podpurné stíhání je výjimkou. Nás zajímá na vydání začteného cizince do ciziny je větší než zájem na jeho podpurném stíhání v ČSR. Podpurné stíhání je a, mnohdy prakticky neproveditelné (srov. čl. 17 ve spojitosti s čl. 6 extradiční smlouvy čsl.-německé). Podpurné stíhání nahrazuje extradicí: Aut dedere aut punire (Grotius).

Podmínky podpurného stíhání v oblasti tr. z. 1852 se znacně liší od oných, které vyžaduje slov. tr. z. 1878. V zemích České a Moravskoslezské je podle § 40 tr. z. 1878, k zavedení podpurného stíhání jen jedné podmínky, tétož, že se cizí stát zdráhá přijetí výsledku v ČSR postiženého. V tom okamžiku vzniká trestní nárok, obecný zločinu kvalifikaci podle našeho prava. Naproti tomu na Slovensku je k zavedení podpurného stíhání podle § 9 slov. tr. z. třeba dvou podmínek, předně: že vydání podle platných smluv nebo dosavadních zvyklosti nemá místa, a za druhé: že podpurné stíhání nezáleží na ministerstvu spravedlnosti. Bez tohoto nařízení bylo by trestní řízení 1070/25). Kdežto § 40 tr. z. vaze podmínskou zavedení podpurného stíhání. Jen na pavisu cizího státu, je díkci § 9 slov. tr. z. dána možnost podpurné stíhati i při aktivním odopření extradicce s čsl. strany. Výhoda úpravy podpurného stíhání podle § 9 slov. tr. z. záleží v tom, že je ve volném uvážení ministra spravedlnosti, zda podpurné stíhání naridí či nikoliv.

V zemích České a Moravskoslezské platí zákonná povinnost podpurného stíhati, na Slovensku je toliko zákonná in o n o s t podpurného stíhání. Známe, ještě s m i u v n í povinnost podpurného stíhání podle čl. 9 úmluvy z 20. dubna 1929 o potírání penězokazectví, § 474 slov. tr. por. přednost před obecnou úpravou zákonného. Pokud jde o rozsah podpurného stíhání, je toto v zemích České a Moravské 52 č. 5206 Sb. n. s. tr.), kdežto na Slovensku pro zločin i přecin (§ 9 slov.

Blankosměnka

Václav Nejedalý

Jednotný směnec žád přinesl také některé změny v ohledu neuplných směsí. V tomto směru je dobré rozlišovat přesně mezi pojmy právními a pojmy, které přináší finanční technika penězni. Mluvime-li o neuplné směnce, blankosměnce, pak zjištujeme v penězni technice pojmy směnky krycí, podkladní, depotní, kauční a pod. Při tom však je docela dobré možno, aby takovou podkladní, kauční směnkou byla i normální vyplněná směnka, která je opatřena všemi podstatnými náležitostmi, jichž zákon k vzniku směnky vyžaduje.

Takovou směnku neze pak arci zařaditi pod pojmem blankosměnky (směnky nevyplněné — v podstatě ještě nesměnky). Pojmu krycí směnky zákon nezná. Listina, které schází některá podstatná směneca, náležitost, je nesměnkou, ale je třeba lišit, zda se jedná o směnku, která byla jako směnka myšlena, ale které schází (nedopatréním nebo slezské západné případné jen pro zločin (§§ 39, 40 a 234 tr. z., rozh. č. 5206 Sb. n. s. tr.), kdežto na Slovensku pro zločin i přecin (§ 9 slov.

¹⁰ Tak již výnos min. sprav. z 5. června 1924 čís. 16.384/24 (nepublikován). Slovně, tatoč. čl. 46 čís. 2 smlouvy s Jugoslavii, 146/1924 Sb. Glos. Z práce mezinárodního práva trestního. Právník 1925, str. 638.

neznalostí) některá směnečná náležitost, a mezi směnkou neúplnou,

která má být později umluvou stran doplněna na směnku.

Taková listina, které schazejí některé podstatné náležitosti (nebo jak dálé dovozuje všechny směnečné náležitosti), avšak kde je zároveň učiniva, že taková listina bude na směnku doplněna, je blanko-

směnka (neúplna směnka).

Je doporučené používat název blankosměnka, který je širší než technické pojmy krycí, kaucní, depotní a pod. Názvu toho užívá také literatura. (Rouček: Praktické směnečnictví a šekovnictví, Smitek-

Štěpina: Nové směnečné právo).

Se stanoviska jazykového není proti tomuto pojmu námitek. (Srv. Příruční slovník jazyka českého, díl I., str. 140.) Pojmu blankosměnka v tomto slovníku použito není — toliko ve spojitosti in bianco a pod.

Dřivejší směnečný zákon mluvil o blankosměnce jako o listině, které se nedostavá některých podstatných náležitostí. Předpokládal tedy, že taková listina má aspoň některou směnečnou náležitost (srov. § 6, odst. 2 zákona z 13. XII. 1927, č. 1/1928 Sb.). K témuž paragrafu pravi Rouček: (Právo směnečné 1927, str. 72): »Blankosměnka není na př. pouhý papír, v němž v době směnečného prohlášení chybějí všechny podstatné náležitosti (arg. »některá« § 6, odst. 2), nýbrž blankosměnka je listina, na které chybí několik podstatných náležitostí.« Dodává však současne: »Stručně: musí jít o listinu, která byla vydaná s tím, že má být doplněna na směnku.« (Ibid.) Podle nyní platného směnečného práva je situace poněkud jiná, jak uvádíme dále.

Nynější jednotný směnečný řád (v.l. nař. ze dne 19. XII. 1940, č. 111 Sb. 1941) — který pravděpodobně zůstane i nadále trvale v platnosti bez jakýchkoliv změn — jde však mnohem dale a v důsledku změny čl. 10 uznává i možnost listiny, která vůbec nemá (tedy ani jediné) podstatné náležitosti směnky — jako blankosměnku. Může to tedy být i listina, obsahující pouhý podpis (směnečné právně zavazující) — arci za logického předpokladu, že je zde zmocnění, aby taková listina byla doplněna na směnku. (Smitek-Štěpina, str. 74). Naproti tomu Rouček (Praktické směnečnictví 1941, str. 23) definuje blankosměnku: »Byla-li podepsaná listina, které ohybí jedna, nebo více podstatných náležitostí, vydána s tím, aby byla doplněna na směnku, nazýváme ji blankosměnkou (čl. 10).«

Při přehledu změn proti dřivejšímu stavu uvádí pak Rouček při čl. 10 (str. 132): »Odpovídá, bývalému § 6, odst. 3 — novinka v obsahu neni — platí, co dosud.«

V komentáři Smitek-Štěpina se však praví: »Článek 10 jednotného směnečného řádu zmiňuje se toliko o směně, jež byla při odevzdání neúplna, a neustanovuje nic o tom, jak daleko může sahat tato neúplnost. Z pouhého slova »směnka« v č. 10 použitého nemůže být usuzo-

váno nic na nezbytný obsah kusé listiny. Je to o dchylka od právního rádu dřive platného, který v § 6, odst. 1 zákona č. 1/1928 Sb. správně odst. 2) mluví o listině, které se nedostavá některé z podstatných náležitostí, směnečných a který tudíž vyžadoval pro pojem blankosměnky, aby listina vykazovala aspoň některou z podstatných náležitostí. Odchylika je dosti závažná a pozoruhodná. Podle pojednotného směnečného řádu tvorí jedině podstatný obsah blankosměnky někomu s propůjčením práva k jejímu vyplnění.«

Forma blankosměnky může být tedy velmi různá. Nejčastěji se bude arci používat směnečných blanketů (po přechodu dobu, kdy se nevybírá směneca daň, není úředních směnečných blanketů) s obvyklou výpravou a textem, ale mohou být voleny i formy jiné, případně i ve spojitosti s jiným prohlášením.

Za obnověné platnosti zákona o směnečném poplatku (z 23. III. 1923, č. 48 Sb.) podle ustanovení § 5 je třeba, aby blankosměnka byla označena na líci inkoustem jako »krycí směnka« nebo »co chybí, bude doplněno později« a aby byla vyplňena bud co do částky nebo k výše zmíněné poznámce inkoustem připsáno, do jaké výše je směnka použitelná. Jedině z tohoto zákona o směnečném poplatku vyplýval také název krycí směnka, který se jinak ve směnečném zákoně nevykytoval.

Nezbytným doplňkem odevzdání blankosměnky (a k jejímu vzniku jako směnky) je třeba zmocňovacího prohlášení. I když není vyloučeno, aby takové zmocnění bylo dáné miský, přece jenom bude se zpravidla využadovat prohlášení písemné. Prohlášení, obsahující zmocnění k vyplnění blankosměnky, může být vydané před i po odevzdání směnky. Forma, předepsána není a může se tak na př. stát i výměnou dopisu. Předpokláda se směnvi způsobilost, která se časově posuzuje podle data zmocnění, nikoli podle data vyplnění směnky zmocněnem.

Podepsal-li tedy směnku (s přísl. prohlášením o zmocnění k vyplnění) nezletilý, není směnečně zavázán, leč by úmluvu dodatečně schválil (jako nezletilý). Je tedy bez významu, zda byl již zletilým v době, kdy listina byla doplněna na směnku vyplněním data atd. Opačně — zavázal-li se svéprávný a směnka, byla vyplňena v době, kdy již byl

svéprávnost zhlaven, prohlášení je platné a podpisatel je směnečně zavázán.

Sem spadá i případ, řešený v judikátu, uveřejněném ve sbírce Vážného (v dalším označované zkratkou »sb.«) pod čís. 16902: »Když byl akceptační projev napsán na blankosměnku jménem akciové společnosti jejím prokuristou, není na překážku směnečnému závazku, že v den, který byl uveden při vyplnění směnky jako den jejího vystavení,

prokura, dočíneho prokuristy již zaniká. Stačí, že akciová společnost v ten den existovala.«

Podobně pak i právní věta z judikátu sb. 12486: »Stačí, podepsal-li veřejný společník blankosměnku před vystoupením ze společnosti, třebaže směnka byla vyplňena až po jeho vystoupení ze společnosti.« Tyto případy mohou se jevína v následujících doložkách.

V úmluvě má být jasné vyjádření rozhlasu zmocnění k vyplňení blankosměnky. Hlede na obvyklé vzorce, vyskytující se v peněžní praxi — jiní se pak řídí zpravidla i ostatní obchodní praxe — je tento rozsah hodně široký, takže obvykle nemůže být náříkem.

Rozsah časový může být přirozeně smluvně omezen; není-li omezen, přece Jenom jest uvažiti, že odevzdatel nechtil se vyzádat nekonče-

(Smitek-Štěpina, str. 76). Bude tedy také třeba přihlížeti k obchodním zvyklostem. Odvazda-li dlužník při počátku úvěrního spojení blankosměnky jako podklad úvěru a po čase je úvěrní spojení přerušeno, lze

předpokládati, že úmluva se týkala práve Jenom tohoto druhu úveru, druhu a za změněných podmínek, že doporučit, aby byly vydány nové listiny a nové zmocnění. I když je právo na vyplňení záasadně pře-

nito spojení. Při navázání nového úvěrního spojení, zejména Jiného (Smitek-Štěpina, str. 76), bude tedy také třeba přihlížeti k obchodním směněním, když je právo na vyplňení zápisu blankosměnky uvedeno, že úmluva jménem toho, kdo se svým podpisem chtěl a měl zavázati jako směněný ručitel, nebyla směnka zápisována, ale Jenom bezprávne, a protismluvne doplněna.«

Doplňení rukojemské doložky není doplněním podstatou naležitosti (nelze však také mluviti o naležitosti nepodstatné), takže k doplnění takové doložky je třeba souhlas rukojemnho (sb. 12513). Je tedy rukojemskou doložkou připojiti na blankosměnku, hned při jejím podpisu rukojemním.

Při doplnění blankosměnky neselikáváme se se zvláštními překáž-
kami, přece však nutno připojiti několik poznámek.

C) do částky: částka je určena přesně úmluvou a výše v této úmluvě označená je také mezi, do které lze práva použiti.

Co do data: datum se nemusí shodovati se skutečností, Jenom nesmí odpovádat výslově úmluvě, zákonu a logickému úsudku o možnosti (sb. 10450). Výslovna úmluva by se na dr. týkala ujednání, že před určitou dobou směnky nebude vyplňena. Datum (časové) vyplnění směnky musí také spadati v případě úmrti akceptantu do doby jeho života, třebaže ve skutečnosti vyplňení se stalo později. Vyznáti — tedy datum vystavení dnem, kdy již nežil, platí za nedo-
ložené vyplňení směnky (sb. 5863). Naproti tomu nečiní směnku neplatnou vyplňení datem, které pochází z doby po úmrtí jednoho z pří-
jemci směnky (sb. 13742).

Co do splatnosti: schází-li vůbec ve směně den splatnosti, povahu neplatnosti kryto povšechným »doplňit kteroukoli schazející podstatnou označení platebního místa, jedná se o náležitost podstatnou. K opatrnosti, v tomto směru vedla také rozhotnutí sb. 5585 (Je lhosteino, zda se doložila domičili dostala na směnku po podpisu přijatelem, ale s jeho souhlasem) a sb. 6121 (Odvzdání nevyplňeného blanketu nezahrnuje v sobě oprávnění opatřit směnku domičlem). Při této příležitosti je třeba také se zmíniti o obtížích, které se dostavují v důsledku užívání nespravné terminologie. Máme na mysl otázkou »ručitele«. V běžném třebaže se v mnoha případech jedná o spoluakceptanty, kteří jsou také nazvosloví u dalších podpisatelů směnky, používá se pojmu »ručitel«, uvedeni ve směněné adrese; naopak v mnoha případech se mluví

o spoluakceptantech a předepisuje se pak rukojemská doložka. Je-li stanovena podmínka, že někdo podepise směnku jako ručitel a pak je uveden jako spoluúživník ve směněné adrese, je tento postup proti smluvním vyplňením směnky. (Srv. sb. 14226): »Je o protismluvní vyplňení směnky uvedla-li o. z. h. jako majitelka směnky v adrese jako směněnka toho, kdo měl být podle jejího usnesení Jenom ručitelem«; stejně tak i sb. 16241: »Když byla adresa podepsané blankosměnky vyplňena jménem toho, kdo se svým podpisem chtěl a měl zavázati jako směněný ručitel, nebyla směnka zápisována, ale Jenom bezprávne, a protismluvne doplněna.«

Doplňení rukojemské doložky není doplněním podstatou naležitosti (nelze však také mluviti o naležitosti nepodstatné), takže k doplnění takové doložky je třeba souhlas rukojemnho (sb. 12513). Je tedy rukojemskou doložkou připojiti na blankosměnku, hned při jejím podpisu rukojemním.

Při doplnění blankosměnky neselikáváme se se zvláštními překáž-
kami, přece však nutno připojiti několik poznámek.

C) do částky: částka je určena přesně úmluvou a výše v této úmluvě označená je také mezi, do které lze práva použiti.

Co do data: datum se nemusí shodovati se skutečností, Jenom nesmí odpovádat výslově úmluvě, zákonu a logickému úsudku o možnosti (sb. 10450). Výslovna úmluva by se na dr. týkala ujednání, že před určitou dobou směnky nebude vyplňena. Datum (časové) vyplnění směnky musí také spadati v případě úmrti akceptantu do doby jeho života, třebaže ve skutečnosti vyplňení se stalo později. Vyznáti — tedy datum vystavení dnem, kdy již nežil, platí za nedo-
ložené vyplňení směnky (sb. 5863). Naproti tomu nečiní směnku neplatnou vyplňení datem, které pochází z doby po úmrtí jednoho z pří-
jemci směnky (sb. 13742).

Co do splatnosti: schází-li vůbec ve směně den splatnosti, povahu neplatnosti kryto povšechným »doplňit kteroukoli schazející podstatnou označení platebního místa, jedná se o náležitost podstatnou. K opatrnosti, v tomto směru vedla také rozhotnutí sb. 5585 (Je lhosteino, zda se doložila domičili dostala na směnku po podpisu přijatelem, ale s jeho souhlasem) a sb. 6121 (Odvzdání nevyplňeného blanketu nezahrnuje v sobě oprávnění opatřit směnku domičlem). Při této příležitosti je třeba také se zmíniti o obtížích, které se dostavují v důsledku užívání nespravné terminologie. Máme na mysl otázkou »ručitele«. V běžném třebaže se v mnoha případech jedná o spoluakceptanty, kteří jsou také nazvosloví u dalších podpisatelů směnky, používá se pojmu »ručitel«, uvedeni ve směněné adrese; naopak v mnoha případech se mluví

vyplnění proti úmluvě, která je sepjata s úmluvou kontokorentní. Je tedy třeba lisit mezi dnem splatnosti a uplatněním. Datum splatnosti může spadat i až do doby, kdy ještě kontokorentní spojení nebylo přerušeno a tedy pohledávka z něho nebyla ještě splatna, avšak vymáhaní směny (záloha) může nastati až při splatnosti pohledávky (sb. 14967).

Doba, do které bude možno vyplnití blankosměnu, nesouvisí nijak s dobou tříleté promíčecí doby směny. Blankosměna je nesměnou, která se teprve na směnu doplňuje a promíčení směněčních nároků začne bežet dnem vyplněné splatnosti směny.

I do textu blankosměny lze s podmítněnou nepoplatošstí pojmiti zástatní prohlášení akceptantovu ohledně jeho nemovitosti. Tento otázce věnujeme ještě pojednání zvláštní.

Z P R Á V N I P R Á X E

Každá dědičká přihláška vyhotovená v předepsané formě má být od soudu přijata a k pozůstalostnímu spisovnu vzata, není-li zřejmě nezákoná nebo zcela libovolná a žádým dělačným dívodem nepodložena, a není-li již předem jisté, že osoba jako dědeček se přihlašující není dědičkem práva, a že přihláška nemůže proto vésti k odevzdaní pozůstalosti. Z důvodu nejvyššího soudu:

Napadené usnesení se nepříkaz jasnému a nepochybněmu znění nebo smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo byt na případ užito (§ 46, odst. 2 zák. Sb. č. 100/1931, čl. V č. 1 zák. Sb. č. 251/1934 a čl. I zák. Sb. č. 3/4/36). Neopak je v plném soulasu s jasným předpisem § 122 nesp. pat., že každá dědičká přihláška vyhotovená v předepsané formě (§§ 799 a 800 oboč. z.), má být od soudu přijata a k pozůstalostnímu spisovnu vzata (rozík. č. 8086, 11472 a 14478 Sb. n. s.), není-li zřejmě nezákoná nebo zcela libovolná a žádým dělačným dívodem nepodložena, a není-li již předem jisté, že osoba jako dědeček se přihlašující nemá dědičkého práva, a že přihláška nemůže proto vésti k odevzdaní pozůstalosti.

Této jistoty v projednávaném případě není, když dědičky ze závěti dosud přihlášky nepodařilo.

Nespornemu soudu: Je se omozit při prvním výřizování dědičké přihlášky jen na zkoumání. Její správnost po straně věcného rozhodnutí je zřejmá, protože se pouštět do řešení otázky, zda je dědičký nárok věcně odtučněn. Pozustalostnímu soudu nepřísluší proto také řešit při tom otázku, zda se přihlášky platně dědičkého práva stalo-ili se tak platně či nikoliv.

(Rozh. nejv. s. z 15. listopadu 1944 č. J. R. I 389/44.)

Doh.

předpisy z 2. polovice 19. století. Videjší správní soud byl vyloučen z kontroly správných trestních nařezů, kaceto nevýšší správní soud nás tuto kontrolu vykonávat může, k velikému prospěchu věci.

Literárně látku zpracoval u nás před Poštařem nejvíce Dusil (Trestní řízení správní, Praha 1922), a zvláště dobře ve IV sv. Slovníku verejného práva, československého (str. 932—942). Jeho jasný, pečlivý a koncistní výklad zaslouží nejvyššího uznání.

Spis Poštař v případě vložené vhod všem interesentům, zvláště těm, jimž je »Slovnik« nedostupný. Jde o práci svědectví o doku nařečenou látky, do které jest autor speciálně zapracován. Přihláška se i k naši osnově správnímu trestnímu právu a řízení, parlamentní bohužel neprojevené, k rakouskému zákonu z 21. července 1925 č. 275 BGBl., jenž slouží nás osovine za vzor, k praxi, judikatuře Nissi, k nejnovějším normám, k řízení proti mladistvým a k řízení podle pres. dekretu č. 138/1945 Sb.

Látka projednává se velice zevroutně, autor se nevýzývá pochybným otázkám a uvádí pro svá mineni dobré důvody. Vede si velice pedativně. S dobrým svědomím mohu jeho záslužný spis všechno doporučit všem interesentům, jimž výkoná dobré služby a bude jim spolehlivěm vydánem.

Dr Jaroslav Poštař: Výtažek ze zvláštní části práva správního, Brno 1945, nakladem čs. akademického spolku »Právnik«, 144 str.

Jsem jako referent v rozpacích, co o této publikaci napsati. Na pouhých 144 stránkách výtah ze zvláštní části práva správního. Kdyby publikace byla určena jen pro neprávnickou veřejnost, byla by to dobrá popularizační pomůcka po vzoru publikací: co má, vědět každý občan. Ale z předmětu se dovdán, že práce má »být studijní pomocíkou ončen posluchačům, kteří po zkouškách se hned ujmou práce v nejrůznějších oborech našeho veřejného života«. Autor může také o tom, že jednotlivé obory odpovídaly rozsahu t. zv. výukových kursů. — patrně doporučovaných školskou správou.

Aby mi bylo dobré rozuměno: Bylo by třeba opravdového kouzelníka, aby na 144 str. podal jen poněkud hubutý obraz zvláštní části správního práva. Sám bych se k tomu neodhodlal, anebo bych hledět podat právnický průnikavější výklad, na př. v právu stavebném, bych zdůraznil fázovitost celého řízení stavěního postupujícího od všeobecnějšího stadia k stadiumu konkrétnějším, m. j. s tím údělkem, že v jednotlivých stadiích se týkají různého zomeneho lhůti atd.

Nepřistoupil by k Výtažku zavrboňský výklad tisku a mohl-li by kandidáti spojehati na to, že při zkouškách jim Výtažek stádci ohrožovalo by to tvoření fakultního studia. Což je povážlivé i v nynější přechodné době.

Dr Bohuslav Eger: Právo v boji s nacismem, Knihovna Září v Brně 1946, str. 59, 15 Kčs. — Fritz Bauer: Die Kriegsverbrecher vor Gericht, Europa-Verlag Zürich-New York 1945 (Neue Internationale Bibliothek, Bd. 3), str. 237, s doslovem prof. Henningera.

Spisek našeho dležatele v Komisi Spojených národů pro vyšetřování válečných zločinů se dobrě doplňuje s publikací německého kriminalisty usazeného ve Švédsku a Švédského občana, která byla v německém překladě vydána ve Švýcarsku. Kdežto Eger zachycuje především poslední fázi boje proti válečné zločinnosti, zabývá se Bauer ve spise ukončeném ještě před vojenskou porazkou nacismu dřívější obdobími tohoto boje. V tom závěru hodně daleko do minulosti, větší pozornost pak věnuje neuspokojivějšemu vývoji otázky po první světové válce, kdy skromné pokusy o stříhaný válečných zločinců skončily úplným nedarem. Nejpozoruhodnější je však